

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

86. An qui non habet vinum, teneatur ieunare? Et difficultas est, quænam sit congruens refectio in die ieunii? Et an habentes panem, fructus, & olera teneantur ieunare? Et quid, si cum pane, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Et quoad iter agentes dico Primò, quod si ipsi non sunt ratione itineris exempti à ieiunio, & aliàs non inveniunt alios cibos, ex quibus sibi sufficiens alimentum pro prandio parèt, tunc ut possint observare præceptum ieiunij, licetè possunt, imò & tenentur uti cibis victis, nepe ovis, & lactiniis: quia arctius ligat præceptum ieiunandi, quam præceptum vescendi in ieiuniis. Quoad æsimam (aut aliàs, secundum consuetudinem aliquarum Prouinciatarum) ovis, & lactiniis. Dico Secundo: Si iter agentes, ob defatigationem itineris sint à præcepto ieiunij liberi; tunc non ex eo præcise quod non inveniunt pisces quos emant, possunt uti ovis, & lactiniis; cum possint aliàs ex herbis, leguminibus, & fructibus, sufficiens alimentum pro sustentanda natura sibi parare: siquidem non semel, & ut in die ieiunij, sed iterum atque iterum possunt edere quicquid ex dictis libererit. Limitarem tamen hanc resolutionem, nisi aliàs iter agens esset Princeps, aut alia persona grauis, assueta uti cibis delicatis; quia tunc licetè possit huiusmodi persona, si non inueniret pisces, uti ovis, & lactiniis; còque respectu illius aliud alimentum non sufficeret. Ad rationem autem Pasqualigilatam pro sua sententia dicendum est, absolute sumptam, esse falsam, ut ex dictis constat; verum tamen cum limitatione; nempe in casu quo iter agentes, qui ad ieiunium obligantur, non inveniunt pisces, nec alios cibos, ex quibus sufficiens prandium sibi parare possunt, tunc namque, ut ieiunij præceptum adimplere valeant, licetè poterunt uti lactiniis, & ovis: quia in hoc euentu non debet censerì Ecclesiam prohibere lactinia, alias verò maximè. Et hæc omnia docet Leandr. ubi supra, quæst. 16. & 17. Itaque cum dictis distinctionibus sententiam Vidal. & Pasqualigi libenter admitto; absolute vero loquendo, illam non approbo.

4. Notandum est hic obiter; ne potius noceat, posse in die ieiunij aliquid cibi sumi, Patrem Pasqualigi de c. 1. v. m. 6. docere, & quod (regulariter loquendo) possit sumi quantitas cibi infra vnciam vnam. Sed hæc cibi quantitas, quam Pasqualigus assignat, regulariter loquendo, nimia videtur. Et certe, validè minor quod ille, qui ad summum sextam partem vncie de chocolate concedit, concedat nunc ex quocunque alio cibo, vnciam fere; Vnde Pater Leandrus ubi supra, disp. 5. quæst. 12. putat posse regulariter loquendo, sumi quantitatem cibi, infra dimidium vnciam; quia hæc quantitas, regulariter loquendo, videtur necessaria, & sufficiens, ut potui stomacho commixta, impediatur ipsius nocumentum.

RESOL. LXXXVI.

- 1. An qui non habet vinum teneatur ieiunare?
- 2. An dispensatus est, quantum sit congruens refectio in die ieiunij?
- 3. An habentes panem, fructus, & olera teneantur ieiunare?
- 4. An quid, si cum pane, & fructibus habeat quis ova, & lactinia, possitne illa comedere sine Bulla, etiam in Quoad æsimam, & etiam Clerici, & Regulares, & ut sic cum pane, fructibus, & lactiniis teneantur ieiunare?
- 5. An in die ieiunij per vnicum diem non habens nisi panem, & carnes ad vescendum, possit illis vesci?
- 6. An comedendo carnes in tali casu teneatur quis seruare ieiunium? Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Ref. 46. alias 45.

1. Negatiuè respondet Pater Pasqualigus in Praxi de ieiunio, de c. 27. vbi sic ait: Difficultas est quænam censenda sit congruens refectio? Respon-

deo pro congruenti refectioe non sufficere panem in quantis quantitate, sicut nec etiam fructus, & olera, sed requiri cibos, qui sint maioris nutritionis, ut notat Anglez, in florib. quæst. 6. de Ieiunio difficul. 9. append. 3. Sanchez Ab. 5. consil. moral. cap. 1. dub. 15. num. 3. Nam cibi prædicti moraliter censentur incongrui, & insufficientes ad completam sustentationem, & quod natura indigeat meliori cibo. Similitè qui non haberet vinum; aut quod solet loco vini adhiberi in Religionibus, vbi adest penuria vini, neque teneatur ieiunare, quia eo subtracto, subtrahitur magna refectio, & quæ plurimum roboris afferat, vnde subtracto etiam cibo, nimis complexio maceraretur, & ieiunium fieret nimis onerosum. Ita Pasqualigus.

2. Sed de hac opinione olim interrogatus, nolui ei adherere absolute loquendo, & adduxi Carolum Baucium in casibus singularibus casuum conscientia, cas. 286. q. 2. qui nominatim contra Pasqualigum regulariter eius non admittit sententiam, nisi in casu quo reperitur aliquis tam debilis, ut si per vnum, vel plures dies non haberet vinum, graue damnum corporale incurreret. Et ideò nouissimè Pater Leandrus, tom. 3. de Precept. Eccles. tract. 3. disp. 8. quæst. 41. contra hanc sententiam Pasqualigi inuehitur, & tenet tanquam certum non habentem vinum teneri ad ieiunium; quia sine vino, aut sine eo, quò loco vini bibitur, potest quis habere sufficientem, & congruentem refectioem pro vno prandio: ergo sine vino aut simili potu hic tenebitur ieiunare. Adde, quòd si hæc doctrina Pasqualigi esset vera; re vera exempti essent à ieiunio omnes ferè habitantes in Montanis, & Terris, vbi nec vinum habent, nec vites adhuc cognoscunt, nec habent facultatem ad emendum illud, si fortè è locis extraneis allatum, ibi venditur. Ex defectu ergo præcise vini, non potest quis à ieiunij legibus eximi. Ita Leandrus; cui ego adhareo, cum limitatione tamen apposta à Bauccio loco citato.

3. Nota etiam, id quod asserit Pasqualigus ubi supra habentes panem, fructus, & olera, non teneri ad ieiunium, impugnare etiam Leandrum loco citato q. 42. putat enim in tali casu regulariter, & ut plurimum obligare ieiunium, quia in pluribus Regionibus tota refectio fit ex pane, fructibus, oleribus, nec est alius cibus, quo uti incolæ possint; ergo cum refectioe ex pane, fructibus, & oleribus, confecta in quantitate vni prandio sufficenti comparari potest obligatio ieiunij. Dixi autem, regulariter loquendo quia si hoc contingeret aliquibus Magnatibus, aut aliis, qui nimis delicate, & splendide, diuersorumque ciborum generi vesci assueverunt, non dubito quòd eximerentur à ieiunio, cum illis, tali modo, & pacto, esset nimis onerosum. Et de hoc casu, & raro contingenti, loquitur Anglez loco citato.

4. Verùm in fauorem Patris Pasqualigi contra Leandrum apponam alium Leandrum, videlicet à Murcia Capuccinum, qui in Regulam Sancti Francisci, non in loco à me alibi citato, sed cap. 3. quæst. 11. n. 4. sic ait: [Quando los Religiosos no tienen comida suficiente para ayunar, sino es comiendo hueuos, y lactinios, aunque tengan legumbres, y frutas con pan, pueden comer los dichos lactinios; y hueuos. Esta conclusion tienen à fortiori Nauarro, Thomas Sanchez, Anglez, y otros Doctores modernos, à quien seguimos y citamos en el capitulo segundo, sobre este tercero de la Regla, en el num. 37. y 38. que afirman, que no le obliga el ayuno; y se prueua, porque en tal caso, como prouamos en el dicho lugar, los tales no estan obligados al ayuno, al que es licito lo mas le es licito lo menos en el mismo genere, cap. Cuilibet. de Regul. in. cui licet quòd est plus, licet utique quòd est minus: luego si à los tales le es licito no ayunar, en tal caso à fortiori podran comer lactinios, y hueuos, ayunando.]

Arina inf. in §. Nota. Verum; ad med. vers. Sed quid quid. huius Ref. & inf. in Ref. 97. §. vlt. &c.

Sup. hoc sup. in Ref. 92. §. Item.

Sup. hoc sup. in princ. a lin. 3. huius Ref. & inf. in §. seq. ad med. vers. Sed quid quid. & inf. in Ref. 97. §. vlt. & in alijs vers. eius not.

Sup. hoc sup. Ref. not. praxi. & in codem §. vlt. Et sup. hoc seq. in hoc textu, à vers. Quando los Religiosos, in hoc ipso met §. post med. vers. Et in tali casu & inf. §. 4. & 5. difficultas.

do, y teniendolos no podran dexar de ayunar; por quanto, con ellos tienen y a suficiente comida para seruo. Ita ille. Sed quicquid sit de hac questione certum est apud me, quod si aliquis non haberet nisi panem, & fructus, utique ad ieiunium non teneretur: & huius Ref. & in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum. ad med.

Sup. hoc in §. Nota etiã. in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum. ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 8. Sed. prop. fin. ver. Respondeo & in aliis coru' auctor.

Sup. hoc in Ref. præterita, leg. doct. §. Et quoad; prop. fin. & sup. in hac ipsamet Ref. §. Verum, à princ. vsque ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, in princ. & in §. Sed vt.

Quoad hoc lege sup. doct. Ref. 75. & Ref. eius not.

do, y teniendolos no podran dexar de ayunar; por quanto, con ellos tienen y a suficiente comida para seruo. Ita ille. Sed quicquid sit de hac questione certum est apud me, quod si aliquis non haberet nisi panem, & fructus, utique ad ieiunium non teneretur: & huius Ref. & in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum. ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 8. Sed. prop. fin. ver. Respondeo & in aliis coru' auctor.

Sup. hoc in Ref. præterita, leg. doct. §. Et quoad; prop. fin. & sup. in hac ipsamet Ref. §. Verum, à princ. vsque ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, in princ. & in §. Sed vt.

Quoad hoc lege sup. doct. Ref. 75. & Ref. eius not.

do, y teniendolos no podran dexar de ayunar; por quanto, con ellos tienen y a suficiente comida para seruo. Ita ille. Sed quicquid sit de hac questione certum est apud me, quod si aliquis non haberet nisi panem, & fructus, utique ad ieiunium non teneretur: & huius Ref. & in aliis gis not. & sup. in Ref. 58. 9. Notandum. ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 8. Sed. prop. fin. ver. Respondeo & in aliis coru' auctor.

Sup. hoc in Ref. præterita, leg. doct. §. Et quoad; prop. fin. & sup. in hac ipsamet Ref. §. Verum, à princ. vsque ad med.

Sup. hoc in Ref. præterita, in princ. & in §. Sed vt.

Quoad hoc lege sup. doct. Ref. 75. & Ref. eius not.

RESOL. LXXXVII.

An in ieiunio secundo comedens, toties peccet postea, quoties eodem die comedit?

Et docetur, quod si inaduertenter aliquis pluries cibum etiam carnis sumeret, ieiunium nequam frangeret, sed seruare erit adstrictus; cum prorsus illa comestio sit inuoluntaria respectu ieiunij? Ex part. 1. tract. 9. Resolut. 44.

§. 1. **T**Oties peccare docet nouissime Syluius in 1. 2. D. Thoma, q. 147. art. 6. quæritur 3. Scante illum Molanus in Theol. pract. tract. 3. c. 11. concl. 4. Maior in 4. dist. 15. q. 6. Medina tract. de ieiunio. 9. & Couarr. var. resol. lib. 4. c. 20. n. 13.

2. Sed tu contraria sententiam tene, quam docent Doctores, quos citat, & sequitur Fagundez Pract. 4. lib. 1. cap. 4. num. 5. quibus ego addo Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 10. Vega in summ. tom. 1. cap. 14. cas. 9. Henricus. lib. 7. cap. 13. in Glor. su. lit. S. Tolatum lib. 6. cap. 3. num. 5. Ioann. de la Cruz in direct. conf. p. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 8. concl. Tamenrum in 2. 2. disput. 3. quæst. 3. dub. 5. num. 93. Layman in Theol. moral. lib. 2. tract. 8. cap. 1. num. 13. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 23. diff. 6. num. 4. Suarez de Reip. tom. 2. leg. 4. cap. 7. num. 12. Filiucium tom. 2. tract. 17. cap. 1. num. 13. Reginaldum tom. 1. lib. 4. cap. 14. numero 179. Lessium lib. 4. cap. 2. dub. 3. num. 15. Salas de legib. disput. 14. sect. 5. num. 67. Valentiam tom. 3. disput. 9. questione 2. punct. 3. & alios communiter. Et ratio est: quia, vt apparet ex communi vsu fidelium, Ecclesia non prohibet vltiore comestione, quomodo comestione consideratam; sed solum prout quis per illam transgreditur hunc quasi ieiunij limitem, qui est vicia comestio.

3. Neque, vt aduertit Layman *ubi supra*, hoc loco discrimen faciendum est, vtrum quis scienter refectendo se altera vice, ieiunium soluerit voluntarie, iusta vel iniusta de causa; an vero ignoranter, & inuoluntarie, quia nesciebat, aut non recordabatur esse diem ieiunij; quandoquidem etiam in hoc casu ieiunium re ipsa, & materialiter violatum est, vt seruari deinceps non possit secundum modum, & formam Ecclesie. Ergo, &c. Sed Sancius in Selectis disp. 42. n. 2. contrarium docet, vbi sic asserit: [Si inaduertenter aliquis pluries cibum, etiam carnis sumeret ieiunium nequam frangeret, & seruare erit adstrictus, cum prorsus illa comestio sit inuoluntaria respectu ieiunij nec præceptum violatur, siue soluitur nisi per actum voluntarium.] Ita Sancius.

RESOL. LXXXVIII.

An qui in die ieiunij tertio, vel quarta vice comedit peccet saltem venialiter, præter peccatum mortale, quod commisit secunda vice? Ex part. 1. tractat. 9. Resolutione 53.

§. 1. **A**ffirmatiue responder Lessius lib. 4. c. 2. dub. 2. dist. 15. q. 1. n. 9. in fine, & alij: quia secundario videtur prohibita, & per illas magis receditur in fine intrinseco ieiunij.

2. Sed mihi contraria sententia placet. Dico igitur, tantum illum peccatum mortaliter contra ieiunij præceptum, qui secunda vice comedit; non autem venialiter, quia tertia vel quarta. Et ita docet Villalob. in summ. tom. 1. tract. 23. diff. 6. n. 5. & Sancius in Selectis disp. 54. num. 42. Vnde non est audiendus Montelinus in p. 2. tom. 2. q. 73. art. 1. q. 4. num. 47. Couarruias var. lib. 4. cap. 2. num. 13. & alij asserentes quod quia præceptum ieiunij obligat ad comedendum semel tantum in die: qui pluries comedit, pluries agit contra præceptum: ergo plura committit numero peccata. Quod intelligit Montelinus, si interruptatur voluntas, vt